

Nr 170

Av herr **Gustavsson** i Alvesta och **Erikson** i Bäckmora, om ändrade grunder för det statliga stödet åt landsbygdens elförsörjning.

Det har med anledning av bestämmelserna i 2 § i Kungl. Maj:ts kungörelse om statligt stöd åt landsbygdens elförsörjning av den 28 maj 1959 (SFS 1959: 369) ifrågasatts inom elektrifieringsberedningen, d. v. s. det organ som svarar för den statliga bidragsverksamheten på detta område, huruvida statsbidrag skall utgå till nyelektrifieringar av anledningar, som före de nya bestämmelsernas tillkomst icke medförde avslag. Anledningarna härtill lära bl. a. vara dels att det företag, som avser att genomföra nyelektrifieringen, är ekonomiskt välbeställt och bör kunna självt anskaffa och tillhandahålla de medel, som motsvara det eljest enligt normerna beviljbara statsbidraget, dels att resp. blivande konsument har sådan ekonomisk ställning, att han i engångsavgift bör erlægga jämväl vad som skulle kunna erhållas som statsbidrag och att det bidragssökande företaget sålunda har möjlighet att på annat sätt anskaffa medel för nyelektrifieringen.

I förra hänseendet ligger nära till hands att jämföra med föreskrifterna för det år 1958 beslutade bidragsstödet åt upprustning av eldistributionsnät på landsbygden. Här gäller, att välbeställda företag icke skola erhålla sådana bidrag, i vad gäller upprustning av deras befintliga egna nät. Skillnaden är emellertid, att det får anses tillhöra ifrågavarande företags åtagna uppgift att hålla nämnda nät i gott skick och tillämpa tillräckliga taxor härför, när förutsättningar för detta föreligga, vilket normalt ligger i beteckningen »välbeställt». Även den distributionsskyldighet, som enligt 1957 års ellagsändringar åtföljer jämväl koncessioner av äldre typ, ger samma konsekvens. Men beträffande så dyra nyelektrifieringar, att statsbidrag kan utgå, förefinnes i regel icke något dylikt tvång och kan näppeligen begäras att företagen skola vid taxesättningen taga med osäkra bedömningar beträffande framdeles framkommande elektrifieringsönskemål. Den till äldre koncession anknytningsbara distributionsskyldigheten lär enligt kommerskollegium få anses begränsad till vad som kan åstadkommas med lågspänningsledningar från befintliga transformatorstationer, och den nya formen områdeskoncession är ännu knappast i tillämpning någonstades, där nyelektrifiering är aktuell. Om statsbidrag förvägras för en nyelektrifiering, som planerats under förutsättning av sådant stöd, torde resultatet i regel bli, att företaget icke genomför den, vilket går ut över de presumtiva konsumenterna.

Skall distributionsföretagets ekonomi inverka på beviljandet av statsbidrag för nyelektrifieringar, får elektrifieringsberedningen en arbetskrävande och ömtålig uppgift. Analog bärkraftighets- och taxeprovning för upp-rustningsbidrag skulle erfordras, och dessutom måste rimligen undersökas och hänsyn tagas till i vilken omfattning företaget redan påtagit sig oeko-nomiska elektrifieringar, t. ex. sådana som ge underskott, även om hela anläggningskostnaden erhållits räntefritt, resp. får förutsättas bli belastat med ytterligare sådana i framtiden. Provningsen av bidragsärenden skulle kompliceras avsevärt.

Beträffande den andra ifrågasatta orsaken till förvägran av nyelektri-fieringsbidrag, alltså ekonomiska förutsättningar för resp. konsument att själv bestå motsvarande kapitalbelopp, är att säga, att inom kraftförsörj-ningen liksom väl övervägande inom annan kommersiell verksamhet i prin-cip eftersträvas att tillgodose kunderna utan någon differentiering av ersättningsarna efter betalningsförmåga. Vissa omständigheter, särskilt de stora variationerna av det relativa kapitalbehovet och de ekonomiska förutsätt-ningarna för verksamheten i förening med krav på viss enhetlighet i fråga om de löpande tillämpade tarifferna, ha gjort att för att nyelektrifieringar på landsbygden skola komma till stånd, engångsavgifter eller kapitalinsat-ser bruka få uttagas från de blivande konsumenterna. Dessa prestationer variera relativt sett, bl. a. efter nyanläggningarnas dyrhet, men för varje elektrifieringsetapp bör eftersträvas objektivt likformig fördelning på de berörda konsumenterna. Statsstödet för nyelektrifiering på landsbygden får anses ha tillkommit med syfte att — med vissa nedan avhandlade undan-tag — reducera de av kostnadsförhållandena orsakade ojämnheter i fråga om konsumenternas insatser. En i det sammanhanget framtvängd dif-ferentiering efter förbrukarnas personliga ekonomi skulle innebära något för landsbygdistributionen nytt och väsensfrämmande.

Ett beaktande av personlig ekonomi etc. kan bli någorlunda okomplice-rat, när elektrifieringen avser en enda fastighet. Men skall motsvarande ge-nomföras för ett projekt, omfattande flera blivande förbrukare, får å ena sidan elektrifieringsberedningen ett besvärligt, tidskrävande och ömtåligt arbete med att införskaffa och bedöma erforderliga uppgifter och torde å andra sidan i åtskilliga fall förutsättningarna bli rubbade i sådan utsträck-ning, att projektet icke blir genomförbart, vilket går ut över dem för vilka en insatsavlastning medelst statsbidrag är uppenbart rimlig och motiverad. Att åter tillämpa olika behandling av blivande förbrukare, allteftersom elektrifieringen av deras lantgårdar eller bostadshus kommer med i större sammanhang eller mer eller mindre av en slump måste tagas för sig, är in-konsekvent och principiellt otillfredsställande, och det synes icke vara möj-ligt för ett bidragslämnande organ att arbeta under sådana förutsättningar.

Ett speciellt problem skulle uppträda vid elektrifiering av arrendegårdar. Ägaren av en sådan kan ha förmånlig ekonomi, samtidigt som arrendatorn otvetydigt hör till den kategori av förbrukare som är »berättigad» till stats-bidrag. Skall statsbidrag förvägras, kan icke förhindras — om elektrifie-

ringen över huvud taget kommer till stånd — att ägaren överför den därav föranledda insatsökningen på arrendatorn.

Det statliga stödet synes som hittills böra anses primärt avse elektrifiering av landsbygden, d. v. s. av jordbruk, året om bebodda bostäder, sågar och kvarnar etc. alltså när elektrisk kraft utgör en för yrkesutövning och livsföring hart när oundgänglig förnödenhet, oberoende av de mer eller mindre tillfälliga ägarnas och innehavarnas personliga förhållanden. Undantag skall däremot liksom hittills kunna göras för sommar- och fritidsbostäder samt för större industrier etc.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att rätt bekomma statligt stöd för elektrifiering av fastigheter på landsbygden må fastställas efter de grunder, som gällde före den 1 juli 1959, samt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av erforderliga författningsändringar.

Stockholm den 25 januari 1960

Rune Gustavsson

i Alvesta

John Eriksson

i Bäckmora

Nr 171

Av herr **Kellgren** och fru **Eriksson** i Stockholm, om en allmän översyn av familjepolitiken.

(Lika lydande med motion nr 140 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1960

Nils Kellgren

Nancy Eriksson